

Beslut om ändring av gränser, bestämmelser samt fastställelse av ny skötselplan m.m. för Parkudden - Lövsta naturreservat i Södertälje kommun

Beslut av Miljönämnden i Södertälje kommun. (2009-11-05, § 156)

- Med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken (1998:808) beslutar miljönämnden i Södertälje kommun upphäva de områden i Parkudden-Lövsta naturreservat som ligger utanför den röda heldragna linjen på bifogad karta (bilaga 1), jämfört med nuvarande reservatsgräns som följer den heldragna gröna linjen.
- Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar miljönämnden i Södertälje kommun att utvidga Parkudden-Lövsta naturreservat enligt den röda heldragna linjen på bifogad karta (bilaga 1), jämfört med nuvarande reservatsgräns som följer den heldragna gröna linjen
- Vidare beslutar miljönämnden i Södertälje kommun att med stöd av 7 kap. 5, 6 respektive 30 § miljöbalken införa nya föreskrifter varmed tidigare bestämmelser upphävs och ersätts av de bestämmelser som framgår av detta beslut.
- Miljönämnden i Södertälje kommun beslutar med stöd av 7 kap. 5 § också om att syftet med naturreservatet får en ny lydelse.
- Samtidigt beslutar miljönämnden i Södertälje kommun att miljökontoret utses som naturreservatsförvaltare istället för som tidigare markägaren.
- Slutligen beslutar miljönämnden att med stöd av 3 § i förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken fastställa en ny skötselplan för Parkudden-Lövsta naturreservat (bilaga 2).

Ovan beslutade ändringar av naturreservatsgränsen för Parkudden-Lövsta naturreservat som bildades 1992 innebär att reservatets areal totalt utökas med 1,6 ha till 19,8 ha. Där gränsen har ändrats jämfört med tidigare beslut kommer den nya gränsen att mätas in av den lokala lantmäterimyndigheten och märkas ut på sedvanligt sätt i fält.

Reservatets namn skall även fortsättningsvis vara *Parkudden-Lövsta naturreservat*

Uppgifter om naturreservatet

Namn: Parkudden-Lövsta naturreservat

Kommun: Södertälje

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

Län: Stockholms län

Lägesbeskrivning: Ca 250 meter söder om Lövsta gård, Enhörna. För detaljerad avgränsning se kartan till beslutet (bilaga 1).

Församling/Socken: Överenhörna församling

Topografisk karta: 10H SO Stockholm

Ekonomisk karta: 10748 (10H 4i)

Naturgeografisk region: Svealands sprickdalsterräng med lerslättsjöar och sjöbäcken

Fastigheter: Del av Ytterenhörna-Lövsta 1:2

Markägare: Privat

Servitut/Nyttjanderätter: Kraftledning, VA-ledningar samt väg till båtklubb

Area: 19,8 ha

Förvaltare: Miljökontoret i Södertälje kommun

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och vårda delar av ett herrgårdslandskap intill Mälarens strand för att ge besökarna rika natur- och kulturupplevelser. Hagmarkerna ska hävdas så att typiska hagmarksväxter gynnas. Skogsmiljöerna ska skötas på ett sådant sätt så att de blir variationsrika och strövvänliga. Områdets grova ädellövträd ska vårdas så att den artrika och hänsynskrävande faunan och floran på dessa träd har gynnsam bevarandestatus.

Skäl för beslutet

Parkudden-Lövsta naturreservat bildades som ett naturvårdsområde 1992 med markägaren som förvaltare. Detta förklarar till viss del att området från början inte fick den skötsel som varit önskvärd i likhet med kommunens övriga naturreservat. Under senare år har därför kommunen i samarbete med markägaren satt in olika vårdinsatser. Genom de ändringar som görs när det gäller syften, reservatsbestämmelser, gränser och förvaltning är nu förutsättningarna betydligt bättre för att kunna sköta området på ett sätt som gör att området kan få en ännu större betydelse som naturreservat och samtidigt bidra till arbetet med att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen.

Områdets läge intill Mälarens strand, med en artrik fauna och flora knuten till herrgårdslandskapet, gör att området behöver skyddas och vårdas. I det tidigare beslutet från 1992 stod det inte uttryckligen att det fanns ett särskilt behov av att vårda den artrika floran och faunan i området. Kunskapen om olika arters förekomst i området har ju förbättrats avsevärt sedan dess. Markägarens ansvar som förvaltare var dessutom otydligt beskrivet i det tidigare beslutet. Den kulturhistoriskt intressanta miljön ute på Parkudden, i anslutning till Lövsta

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

gård, motiverar också ett skydd vilket inte direkt framgått av det tidigare beslutet. I området finns även många fornminnen.

I det tidigare beslutet betonades områdets betydelse för friluftslivet delvis som resultat av att kommunen 1980 anlade en promenadstig rund udden. Vidare nämndes under kapitlet ”grund för beslut” att förutom ädelövkogen i området så fanns här ett markant inslag av ädelgran (Abies alba) som visade på en föryngring av ovanlig omfattning på dessa breddgrader. Ädelgranbeståndet skulle därför kunna tjäna som ett referensobjekt för bl.a. skogsskadeinventeringen i Södertälje. I det föreliggande beslutet har vi helt bortsett från ädelgranbeståndets betydelse ur forskningssynpunkt och snarare haft den uppfattningen att beståndet av ädelgran bör minimeras i området. Däremot vill vi gärna lyfta fram områdets betydelse ur friluftslivssynpunkt när vi beskriver syftet med naturreservatet.

Miljökontoret har under senare år i samarbete med markägaren vidtagit stora skötselåtgärder i Bålarenområdet. Den del av området som ligger längst i öster föreslås bli upphävt som naturreservat (1,6 ha) eftersom det inte finns några betydelsefulla naturvärden här (skrafferat område på kartan bilaga 1). Området blev av detta skäl inte inhägnat som betesmark då miljökontoret satte in nämnda skötselåtgärder i naturreservatet. Skogen i den östra delen är för övrigt relativt ung och består till stor del av barrträd och triviala lövträd. I tidigare diskussioner med markägarens skogsförvaltare har miljökontoret inte motsatt sig skogsbruk i denna del i överensstämmelse med de bestämmelser som gällde för naturvårdsområdet och sedermera naturreservatet. Ett annat mindre markområde som upphävs är en bit brukad åkermark (0,1 ha) som saknar naturvärden (skrafferat område på kartan bilaga 1). Slutligen upphävs en mindre yta intill båtklubben (0,1 ha) där det bl.a. finns en byggnad och uppläggningsplats för båtar (skrafferat område på kartan bilaga 1).

Vid denna revidering har gränserna även justerats så att vissa områden tillkommer som tidigare inte ingått i naturreservatet. Dessa delar har goda förutsättningar att bli viktiga områden för den biologiska mångfalden i reservatet genom en adekvat skötsel. De delar som tillkommer kommer således att hysa större naturvärden än de delar som nu upphävs. Samtidigt blir arronderingen för skötseln bättre genom den nya gränsen för reservatet. Gränserna har bl.a. justerats så att de följer skogsbryn mot åker samt följer bäckarna som sedan rinner ut i Mälaren.

Skyddsformen naturreservat har valts eftersom den ger möjlighet till ett långsiktigt skydd för området. För övrigt är området i ständigt behov av skötsel och restaurering för att de värdefulla kultur- och livsmiljöerna skall kunna bestå.

Tidigare reservatsbestämmelser har ersatts av nya och förhoppningsvis mer tydliga bestämmelser som grundar sig på de syften som ska gälla för reservatet i fortsättningen.

Beslutet överensstämmer med ”Översiktsplan 2004 för Södertälje kommun” och som har antagits av kommunfullmäktige den 26 april 2004. Reservatet medverkar till att uppfylla tre av de nationella miljö kvalitetsmålen nämligen: ”levande skogar”, ”ett rikt odlingslandskap”, ”ett rikt växt- och djurliv”, samt motsvarande regionala miljömål för Stockholms län som antogs 2006.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

Beskrivning av området

Parkudden-Lövsta ligger i ett herrgårdslandskap med gamla parkmiljöer och hagmarker där grova ekar ställvis dominerar landskapsbilden. Inom själva området finns öppna marker som nyligen restaurerats för att återigen användas som betesmark samt en ekbacke (Bålaren) som glesats ut för att de grova ekarna skall kunna bevara sina höga naturvärden. Här finns också en udde som sticker ut i Mälaren ("Parkudden"). Utmed stranden ute på udden slingrar sig en strövstig fram. Stigen går genom blandskog där man kan se spår av lusthus och bryggor. Längst ut på udden finns ett utsiktsberg med en sittbänk gjord av stenblock. Skogen är rik på ädellövträd såsom ek, ask och lind. Ute på Parkudden finns det också gott om ädelgran (Abies alba). Dessa granar planterades här för cirka 100 år sen. På höjderna ute på udden finns även hållmarker med knotiga tallar och små förvidna ekar.

Området Bålaren i reservatets nordöstra del består av en beteshage med grova ekar och ett fint utsiktsberg med rik vårflora. I anslutning till reservatet i riktning norrut från reservatets parkering sträcker sig en fin allé fram till gården Lövsta. Mellan allén och Lövstaviken ligger en tidigare nötkreatursbetad strandäng som gränsar till reservatet.

Områdets läge, topografi och skötselhistorik har gett upphov till ett artrikt djur och växtliv och kan erbjuda besökaren fina naturupplevelser.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver miljönämnden följande.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5§ miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområden

Det är förbjudet att inom reservatet

- A1. uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning förutom de byggnader och anläggningar som behövs för att uppfylla ändamålet med reservatet,
- A2. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar,
- A3. anlägga motorbana eller skjutbana eller anordna större orienteringstävling, motor- eller skytteövning,
- A4. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande,
- A5. anordna upplag,
- A6. bedriva täkt eller annan verksamhet som kan ändra områdets topografi som att spränga, schakta, utfylla muddra eller tippa, (husbehovstäkt får efter miljönämndens tillstånd bedrivas inom markerat område på skötselplankartan (område 4),
- A7. avverka träd eller vidta annan skogsbruksåtgärd om det inte gäller sådana kultur- och naturvårdande åtgärder som anges i skötselplanen, bilaga 2.
- A8. rida annat än på vägar

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

A9. anlägga väg,

A10. anlägga luft- eller markledning,

A11. framföra motordrivet fordon,

A12. sätta ut djur eller införa växter som inte härstammar från reservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt skall tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas

B1. utmärkning av naturreservatets gräns och skyltning med informationstavlor,

B2. anläggande av parkeringsplats, stigar samt informationstavlor för allmänheten,

B3. uppsättning av stängsel och stängselgenomgångar för betesdjur,

B4. restaurering och skötsel av skogar, diken och hagmarker,

B5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

B6. Vid jakt skall informationstavla finnas uppsatt vid reservatets parkeringsplats som talar om att jakt pågår aktuell dag.

B7. Om markägaren själv inte har möjlighet att hålla betesdjur i reservatet skall kommunen ha rätt att hålla djur i området i enlighet med skötselplanens intentioner.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet

C1. framföra motordrivet fordon,

C2. tälta, campa eller ställa upp husvagn,

C3. rida annat än på vägar,

C4. medvetet störa djurlivet,

C5. medföra okopplad hund eller annat husdjur,

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

C6. elda,

C7. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande,

C8. fånga och insamla djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,

C9. medvetet störa betesdjur,

C10. lämna stängselgrindar öppna där det går betande djur,

C11. Parkera annat än på anvisad plats.

Föreskrifterna i A-C ovan ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel samt i samband därmed bl.a. använda motorfordon
- skötsel av befintlig kraftledningsgata
- skötsel och underhåll av vägar och vägkanter i området
- underhåll och skötsel av åkerkanter
- brukare utföra de åtgärder som erfordras för skötseln av åker och betesmarker samt i samband därmed bl.a. använda motorfordon
- trafik och underhåll av vägen till och från Lövsta båtklubb
- trafik och underhåll av den allmänna vägen som går genom reservatet
- hämtning av större vilt (älg, kronhjort, dovhjort, rådjur och vildsvin) med motorfordon i samband med jakt
- okopplad hund i samband med jakt

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Andra föreskrifter

Miljönämnden vill erinra om att även andra lagar och förordningar och föreskrifter än reservatets föreskrifter gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng
- Kulturminneslagen (1988:950)
- Fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen 2007:845

Ärendets beredning

Sedan Parkudden-Lövsta naturvårdsområde inrättades 1992 har omfattande restaureringar och skötselåtgärder genomförts av Miljökontoret. Bl.a. har hagmarker restaurerats och stängslats. Området har dessutom bytt ägare. Nuvarande ägare ha skaffat betesdjur som betar inom reservatet. Miljökontoret anser att det är en orimligt stor börda för markägaren att vara ensam

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

förvaltare för naturreservatet och har i det nya förslaget till beslut föreslagit att Miljökontoret skall vara ansvarig förvaltare. (I beslut från 1992 står markägaren som ensam förvaltare.) Markägaren skall naturligtvis även fortsättningsvis medverka i skötseln enligt det nya förslaget till beslut.

Området Bålaren har under 2008 inventerats på förekomst av ovanliga lavar på ekar. Det konstaterades då att rödlistade arter förekommer på minst 18 av de stora ekarna.

Under 2006 pekade en arkeolog ut olika fornlämningar i området för miljökontorets personal. De nya kunskaperna har inkluderats i det nya förslaget till skötselplan.

I det nya förslaget till beslut har gränsen ändrats till en mer praktisk dragning, vilket underlättar skötsel och gränsmarkering av området. Gränsen i söder har i tidigare delat befintlig hagmark och går i det nya förslaget längs ett rakt dike som gränsar till hagmarken. I mitten av området har gränsen justerats till att följa ett befintligt dike. I området Bålaren har en liten åkeryta inkluderats i reservatet för att den ingår i befintlig hagmark. Vidare ändras gränsen fram till åkern i norr så att hela hagmarken som betas i Bålaren kommer med i reservatet.

De nya ändringarna till naturreservatet har diskuterats med markägaren. Vidare har förslagen till beslut varit ute på remiss hos berörda sakägare, myndigheter och föreningar. Alla som inkommit med svar har tillstyrkt revideringen men har samtidigt i några fall lämnat synpunkter på utformning av föreskrifter m.m. Dessa synpunkter har i möjligaste mån beaktats i det beslut som här tas.

Tillgänglighet och hur man når området

Reservatet är skyltat från Askakorset / Enhörnaleden om man kommer med bil. Parkering finns vid början av Lövsta gårds allé, vid infarten till Lövsta båtklubb. Busshållplats finns vid Aska. (ca 3 km till parkeringen).

En stig leder runt "Parkudden". Stättor finns som gör det möjligt för allmänheten att komma in i hagmarkerna som är stängslade med eltråd/rep.

Bilagor

1. Naturreservatskarta med beslut om ny gräns för Parkudden-Lövsta naturreservat
2. Skötselplan
3. Kartbilaga till skötselplanen
4. Hur man överklagar

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
151 89 SÖDERTÄLJE	Campusgatan 26 SÖDERTÄLJE	08-550 210 00	08-523 046 36	miljokontoret@sodertalje.se

